

Recenzja pracy doktorskiej Pani Xi Zhang

Podstawowe dane osobowe recenzenta

prof. dr hab. Helena Furmanowicz - Kurzyńska

Dziedzina: *sztuki muzyczne*

Dyscyplina: *instrumentalistyka*

Zleceniodawca opinii

Akademia Muzyczna im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi, Wydział Fortepianu, Organów, Klawesynu i Instrumentów Dawnych, pismo z dnia 24 kwietnia 2019 roku o wszczęciu przewodu doktorskiego w dziedzinie sztuk muzycznych, dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka dla Pani Xi Zhang, zlecenie podjęte w związku z uchwałą Rady Wydziału Fortepianu, Organów, Klawesynu i Instrumentów Dawnych z dnia 18 kwietnia 2018 roku na podstawie ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz.1789), par. 1 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. z 2018 r., poz.261). Do nadesłanego mi przez Dziekana Wydziału pisma informującego o powierzeniu mi funkcji recenzenta w w/w postępowaniu została dołączona dokumentacja zgodna z art.11 ustawy z dnia 14 marca 2013 r.(Dz. U. z dnia 26 września 2016 r. poz. 882, 1311, par.1 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r.(Dz. U. z 2016 r. poz. 1586).

Podstawowe dane o Kandydatce:

Pani mgr Xi Zhang urodzona dnia 10.04.1980 roku w Tianjin w Chinach, ukończyła studia pianistyczne w Konserwatorium Muzycznym w Tianjin w 2013 roku, gdzie otrzymała dyplom i stypendium dla wybitnych absolwentów Konserwatorium. Nauczycielem prowadzącym był prof. Yunxian Chen.

1.10.2015 r. rozpoczęła studia doktoranckie w Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi w klasie prof. dr hab. Anny Wesołowskiej -Firlej.

Pani Xi Zhang była i jest zatrudniona:

- od października 2002 r. do września 2003 r. - jako nauczyciel gry na fortepianie w Akademii Muzyki Współczesnej w Pekinie,
- od października 2003 r.- jako akompaniator na Wydziale Wokalnym w Konserwatorium Muzycznym w Tianjin,
- od października 2006 r jako akompaniator na Wydziale Muzycznym w Instytucie Sztuki w Tianjin.

Ocena osiągnięć artystycznych

Pani Xi Zhang przedstawiła dokumentację działań artystycznych obejmującą okres od roku 2007 do chwili wszczęcia przewodu doktorskiego (18 kwietnia 2018 r.). W tym czasie wzięła udział w 7 koncertach solowych (Łódź, Poznań, Tianjin) i 62 koncertach kameralnych w roli pianistki-kameralistki (dwukrotnie w Krakowie oraz na terenie Chin w miejscowościach: Tianjin, Hebei, Hefei, Wuhan, Shijiazhuang, Shenzhen, Qingdao, Zhuhai oraz Pekinie).

Kilkukrotnie realizowała partię fortepianu podczas przygotowania oper *Czarodziejski flet i Wesele Figara* W. A. Mozarta, *Turandot i Cyganeria* G. Pucciniego, *Aida i La Traviata* G. Verdiego, *Yue Fei* Anlun Huanga, *Savage Land* Xiang Jina. Brała też udział w wystawieniu w wersji koncertowej oper *Turandot*, *Yue Fei* i *Savage Land*.

Wielokrotnie otrzymała wyróżnienie za najlepszy akompaniament na konkursach muzycznych m.in. na *Asia Young Singers Competition* w Shenzhen (2013), *Międzynarodowym Konkursie Muzycznym* w Rzymie (2013), *Hong Kong Vocal Music International Open* w Hongkongu (2015, 2017), *Taiwan Shihua Vocal Competition* (2015), *Polsko-Chińskim Festiwalu Młodzi Artystycznej* w Krakowie (2017).

W roku 1999, 2000 oraz 2002 otrzymała tytuł i nagrodę *Bing Xiu Art Award* przyznawaną w Chinach dla wybitnych nauczycieli.

Po przeanalizowaniu dokumentacji Pani Xi Zhang stwierdzam, że jest ona osobą bardzo aktywną artystycznie, a głównym polem jej działań jest współpraca z wokalistami, gdzie odnosi znaczące sukcesy.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska Pani mgr Xi Zhang „*Rozwój elementów techniki pianistycznej i środków wyrazowych na przykładzie wielkich romantycznych sonat fortepianowych – Sonaty f-moll Johanna Brahmsa oraz Sonaty h-moll Franciszka Liszta – podobieństwa, różnice i ich wpływ na współczesną muzykę fortepianową*” składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz opisu, stanowiących łącznie pracę pod wspomnianym tytułem.

Dzieło artystyczne stanowią zapisane na płycie CD prezentacje następujących utworów:

1. Johannes Brahms - *Sonata f-moll op. 5*
Allegro maestoso
Andante
Scherzo
Intermezzo
Finale

Nagrania dokonano w kwietniu 2018 roku w Studio Żubardzka 2A
(w Akademii Muzycznej im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi)

2. Ferenc Liszt - *Sonata h-moll*

Nagrania dokonano w styczniu 2019 roku w Studio Żubardzka 2A
(w Akademii Muzycznej im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi)

Opis dzieła artystycznego składa się ze wstępu, 4 rozdziałów, zakończenia i bibliografii. Autorka w opisie (120 stron) omawia:

- na wstępie uzasadnia wybór tematu pracy doktorskiej, jej cele i zadania oraz opis struktury pracy doktorskiej,
- w rozdziale pierwszym Pani Xi Zhang przedstawia życiorysy, charakterystyczne cechy i etapy twórczości J. Brahmsa i F. Liszta,
- w rozdziale drugim doktorantka dokonuje analizy struktur badanych dzieł jak również omawia środki wyrazu artystycznego i charakterystyczne cechy tych kompozycji,
- w rozdziale trzecim autorka bada podobieństwa i różnice w poglądach artystycznych obu kompozytorów, ich stosunek do religii oraz życia i śmierci,
- w rozdziale czwartym Pani Xi Zhang podkreśla doniosłą rolę jaką twórczość J. Brahmsa i F. Liszta odegrała w historii muzyki i ich wpływ na kolejne pokolenia twórców, ze szczególnym uwzględnieniem chińskiej szkoły pianistycznej,
- w zakończeniu doktorantka rozważa podejście J. Brahmsa do tradycji, jej wykorzystywanie przy jednoczesnym jej podważaniu oraz podkreśla rolę F. Liszta w kreowaniu nowych technik pianistycznych.

W opisie dzieła artystycznego Pani mgr Xi Zhang przedstawia wyniki swoich badań nad życiem i twórczością J. Brahmsa, o którym mówi: „Wartości i znaczenie objawione przez muzykę Brahmsa są absolutne. Odmienne od obecnego świata. Ogień, który płonie w jego dziełach ukazuje życie wieczne. Ogień ten nigdy nie zgaśnie”. Ta ocena dokonana przez doktorantkę jest mi niezwykle bliska. Podobnie badając życie i twórczość Ferenc Liszta Pani Xi Zhang nie ogranicza się tylko do przedstawienia jego ogromnego wpływu na rozwój pianistyki, ale też przeprowadza analizy poświadczające jego wizjonerstwo harmoniczne i kompozytorskie. Liszt sam o tym mówił: „Prawdziwi twórcy nie chcą jedynie obserwować osiągnięć przeszłych pokoleń, ale zdają sobie sprawę z tego, że muszą kontynuować ich pracę wytwarzając nowe formy zdolne przekazać nowe idee”.

Wnikliwe badania i analizy doktorantki dotyczą nie tylko analizy etapów twórczości obu kompozytorów, ale prowadzą do filozoficznych pytań o miłość, życie i śmierć, ich rolę i wpływ jaki miały na twórczość i życie kompozytorów. Ważną część rozważań doktorantka poświęca muzycznej estetyce autonomicznej i estetyce heteronomicznej, a co się z tym wiąże roli poezji i innych czynników pozamuzycznych w opisywanych dziełach.

W dalszej części wywodu pani Xi Zhang ukazuje spuściznę kompozytorską L van Beethovena jako źródło twórczości zarówno Brahmsa jak i Liszta oraz ich wpływ (poprzez ich innowacyjność i swego rodzaju „bunt”) na twórczość następnych pokoleń. Według słów J. Petera Burkholdera przytaczanych przez doktorantkę: „Tak więc Brahms nie potrzebuje innych wzorców, aby uzyskać miano najnowocześniejszego kompozytora końca XIX-wieku (...) Jego operowanie muzyką stało się najbardziej typową techniką tworzenia dla przyszłych pokoleń kompozytorów. Stał się także kompozytorem, który miał największy wpływ na muzykę klasyczną XXI wieku”. Doktorantka bada też wpływ dzieł Liszta na takich kompozytorów jak C. Debussy i M. Ravel.

Zdecydowanie doceniam pasję i dociekliwość badawczą doktorantki. Wątpliwości budzą niektóre opisy i sformułowania wywodu, spowodowane niewątpliwie trudnością przekazania dokładnej myśli i treści pełnego obrazowości języka chińskiego w języku polskim. Kilka merytorycznych błędów znalazło się w rozdziale poświęconym analizie *Sonaty f-moll op.5* J. Brahmsa (myślę, że jest to wynik błędów popełnionych podczas tłumaczenia pracy). Są to m.in. niewłaściwe tonacje, stosowanie numeracji zamiast opusu oraz mylne przedstawienie ilości części *Sonaty f-moll*.

Pomimo tych zastrzeżeń część opisową pracy doktorskiej oceniam pozytywnie.

Ocena dzieła artystycznego

Jak już uprzednio wspomniałam, dzieło artystyczne stanowią zapisane na płycie CD prezentacje *Sonaty f-moll op. 5* Johanna Brahmsa i *Sonaty h-moll* Ferenc Liszta.

Utwory te należą bez wątpienia do bardzo skomplikowanych wykonawczo i interpretacyjnie pozycji światowego kanonu literatury fortepianowej. Mimo spiętrzonych trudności technicznych Pani Xi Zhang wykazała się dobrą pianistką, która pod względem warsztatowym reprezentuje bardzo wysoki poziom. W interpretacji doktorantki obu wyżej wspomnianych dzieł przeważa przesadne podejście „molekularne” w kształtowaniu formy, frazowania i operowania czasem. Mam wrażenie, że dążenie doktorantki do rzetelnej realizacji tekstu muzycznego ma znaczący wpływ na wydobywanie właściwej dramaturgii utworów, jednak powściągliwość emocjonalna tych interpretacji skutkuje pewną jednostajnością wyrazową, małym zróżnicowaniem i kontrastowością motywów. Bardziej ekspresyjne dążenie do punktów kulminacyjnych pomogłoby w wyrazistszym kształtowaniu formy *Sonaty*. Doktorantka stosuje bardzo precyzyjną pedalizację utrudniającą jednak uzyskanie „symfonicznego” brzmienia, niezbędnego w wielu fragmentach przedstawianych utworów (zwłaszcza w *Sonacie* J. Brahmsa). Opisujący tu obiektywizm przekazu na pewno ma związek z różnicami kulturowymi; swoista introwertyczność kultur wschodnich nie pomaga w uzyskaniu „diaboliczności” i prezentacji wielkich napiętości zawartych w przesłaniu kompozytorów. Chciałabym jednakże podkreślić wysoki poziom pianistki Pani Xi Zhang i fakt, że z merytorycznego punktu widzenia wykonania nie budzą zastrzeżeń (z nielicznymi wyjątkami).

Dzieło artystyczne doktorantki przyjmuję.

KONKLUZJA

Szerokie spektrum badań i analiz przeprowadzonych przez mgr Xi Zhang potwierdza jej fascynację twórczością i sylwetkami Johanna Brahmsa i Ferenc Liszta, a przede wszystkim ich ponadczasowym oddziaływaniem zarówno na następne pokolenia twórców jak i rozwój szeroko pojętej pianistyki.

Niniejszym stwierdzam, że praca doktorska Pani Xi Zhang spełnia warunki określone w ustawie z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki art.13 ust.1 (Dz.U.2003 nr 65 poz.565 z późn.zm.), gdyż prezentuje oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego, a doktorantka wykazała się głęboką wiedzą teoretyczną w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka.

Stawiam wniosek o jej przyjęcie.

prof. dr hab. Helena Furmanowicz-Kurzyńska

Wrocław 05.07.2019 r.